

BABYOR NI AMOS

Murung'agen e Re Ke Babyor Ney

I Amos e bin som'on e profet nni yoloy e thin rok nga babyor, ni urngin e thin ni yog Got ngak ni nge weliy ngak e girdi'. Yugu aram rogon ni ir be' u ba binaw u Judah, machane i machib ko ley ni lel'och e nam nu Israel ni gonap'an 750 e duw u m'on ndawori yib Kristus. Ngiyal' nem e bfel' rogon e nam nu Israel, machane me guy Amos ni kemus ni girdi' ni pire' ban'en rorad e bfel' rogorad, ni bochan e yad be sasalap yad be fek ban'en rok e pi' ni gafgow. De fel' u wan' Got e meybil nge pigpig nma tay yu Israel ngak, ni bochan e darir yul'yul'gad ngak. Me machib Amos nib elmirin ma der tuntun ni be yog ni bayi gechignag Got e girdi' ko nam, me yog ngak e girdi' ni ngar rin'ed e tin nib mat'aw ma ba yal'uw, ma aram e sana ra runguy Somol e girdi' nike magech ni kab fos ko re nam ney.

Gathon e Re Ke Babyor Ney

Gechig ni yib nga daken e pi buguliyoror rok yu

Israel 1:1–2:5

Gechig ni yib nga daken yu Israel 2:6–6:14

Lal ban'en ni pilyeg e changar ngan guy 7:1–9:15

¹ Pi thin ney e thin rok Amos, ni ir reb e tagafaliy e saf ko binaw nu Tekoa. I Got e yib i pi' e re bugithin ni ba'aray ngak Amos ni l'agruw e duw nga m'on ko fare durru' fa ngiyal'nem ni Uziah

e pilung nu Judah, mi Jeroboam, nib mo'on ni fak Joash e pilung nu Israel.

² Me ga'ar Amos,

“I SOMOL e tolul u Burey ni Zion;

be yib laman u Jerusalem ni bod lingan e dirra’.

Nap'an ni yodorom me yim' e pan nma kay e gamanman,

ma pan nib galunglung ni bay u daken e Burey ni Karmel e pig nge mororoy.”

Pufthin rok Got nga daken e pi'in yad buguliy-oror yu Israel

Syria

³ Be ga'ar SOMOL, “Girdi' nu Damaskus e kar denen gad bayay nge bayay. Ri bay gu gechig nagrad, ya rib kireb e n'en ni kar ngongliyed ngak e girdi' nu Gilead. ⁴ Bay gu pi' e nifiy nge urfiy e naun rok Hazael ni Pilung, me urfiy e pi naun rok Benhadad ni Pilung ni ka ni ngongliy rogon ni fan ko mael. ⁵ Bay gu bilig e garog nu Damaskus mu gu chuweg e pi'in yad ma par u lan e Loway ni Aven nge en nma gagiyege u Betheden. Ma girdi' nu Syria e bay ni fekrad ni kar manged kalbus ko nam nu Kir.”

Filistia

⁶ Be ga'ar SOMOL, “Girdi' nu Gaza e kar denen gad bayay nge bayay. Ri bay gu gechig nagrad, ya kar feked girdi'en reb e nam ni polo' kar pi'ed nchuway' ngak e girdi' nu Edom ni ngar manged sib. ⁷ Ere bay gu pag e nifiy nga daken e pi yoror nu Gaza nge urfiy e pi naun ni ba' riy ni kan ngongliy

rogon ni fan ko mael. ⁸ Bay gu chuweg e pi'in yad be gagiyege ko pi binaw nu Ashdod ngu Ashkelon. Bay gu gechnag e binaw nu Ekron, ma urngin piyu Filistia ni kar mageygad e bay ram'ad."

Tyre

⁹ Be ga'ar SOMOL, "Girdi' nu Tyre e kar denen gad bayay nge bayay, ni erfana nri bay gu gechnagrad. Kar feked girdi'en ba nam ni polo' ni kalbus ko nam nu Edom, ma dar ted u tagil' fare m'ag ko tha' nra ngongliyed ni nge par ni bful' thilrad. ¹⁰ Ere bay gu pag e nifiy nga daken e pi yoror nu Tyre nge urfiy e pi naun ni bay riy ni ka ni ngongliy rogon ni fan ko mael."

Edom

¹¹ Be ga'ar SOMOL, "Girdi' nu Edom e kar denen gad bayay nge bayay, ere ri bay gu gechnagrad. Kar lol'oged e girdi' rorad ni piyu Israel, ni der kireban'rad ngorad. Dariy folan e damumuwrorad ni yug be par ni der m'ay. ¹² Ere bay gu pag e nifiy nga daken yu Teman, nge urfiy e pi naun ni bay u Bozrah, ni kan ngongliy rogon ni fan ko mael."

Ammon

¹³ Be ga'ar SOMOL, "Girdi' nu Ammon e kar denen gad bayay nge bayay, erfana nri bay gu gechnagrad. Ur cham gad ni nge yo'or e binawrorad ma mus ko pi'in i bpin ni yad ba diyen u Gilead ma ur gochthiyed e yal rorad. ¹⁴ Ere bay gu tay e nifiy ko pi yoror nu Rabbah nge mo'oruf e pi naun ni bay riy ni ka ni ngongliy rogon ni fan ko mael. Bay un tolul ko rofen ni yibe mael, me achangiy fare cham ni gowa bang i yoko'. ¹⁵ Pilung

rorad nge pi tolang rok e bay ni kalbus nagrad u wuru' e nam rorad.”

2

Moab

¹ Be ga'ar SOMOL, “Girdi' nu Moab e kar denen gad bayay nge bayay, erfana nri bay gu gechig nagrad. Ya kar dariyfan niked yilen fare pilung nu Edom ni kar urfiyed e yil rok ke ngal' ni awat. ² Bay gu pi' e nifiy nga daken e nam nu Moab nge urfiy e pi naun ni bay u Kerioth ni ka ni ngongliy rogon ni fan ko mael. Piyu Moab e bay ram'ad u fithik' i lingana e mael, ni be tolul e salthaw nge lingana e yabul ni yibe thoy. ³ Bay gu thang e fan rok e en be gagiyege u Moab nge urngin e pi tayugang' ko fare nam.”

Judah

⁴ Be ga'ar SOMOL, “Girdi' nu Judah e kar denen gad bayay nge bayay, erfana nri bay gu gechig nagrad. Ya kar darifan niked e machib rog ma darir folgad ko thin ni kugog. Ke waliyrad e pi got rorad ni go' bogi ban'en nga wuru' e wo', ni bogi got ni i pigpig e pi chitamangirad ni kakrom ngorad. ⁵ Ere bay gu pi' e nifiy nga daken e nam nu Judah nge urfiy e pi naun ni bay u Jerusalem ni kan ngongliy rogon ni fan ko mael.”

Pufthin rok Got nga dakean yu Israel

⁶ Be ga'ar SOMOL, “Girdi' nu Israel e kar denen gad bayay nge bayay, ni erfana nri bay gu gechig nagrad. Ya kar pi'ed nchuway' e girdi' ni yul'yul' ni daworiyag ni ngar thanged e malfith rorad, ni bogi gafgow ni mus nga ta'reb e sus ma dabyag ni

ngar pi'ed puluwon. ⁷Yad be yot' nga but' e pi'in ni me'waer ndabiyag ni ngar ayuweged yad, ma yad be tharbeg e pi'in ni gafgow ni ngar chuwigad u kanawo'. Be' nge chitamngin e yow be moleg ba sib ni bpin, ni aram e kar darifan niked fithingag nib thothup. ⁸Gubin e tagil' e meybil ma girdi' riy e yad be mol nga daken e mad ni kar feked rok e pi'in gafgow ni talpen e malfith rorad. Yad ma unum e wayin u lan e tempel ko Got rorad nra feked rok e pi'in ni bay e malfith rorad ngorad.

⁹“Ni yugu aram rogon ni gag e gu li' e yu Amor ni bochrad, ni bogi pumo'on ni bod feni n'un'uw e gek'iy ni *cedar*, ma yad bod feni gel e gek'iy ni *oak*. Go' gu li'rad ngarm'ad. ¹⁰I gag e gu fakmed e girdi' rog nga wuru' yu Egypt, mu gu pow'iymed u daken e ted i yan ni aningeg i ragag e duw, mu gu pi' ngomed e binaw rok e piyu Amor ni ngam tafned. ¹¹Gu turguy boch e pumo'on ni pifakmed ni ngar manged profet, nge boch e pagel romed ni ngar manged e pi nazirite.* Gimmed piyu Israel, gur de riyul' e pi thin ney? I Gag SOMOL e kugog e pi thin ney. ¹²Machane gimmed e mu suryed e pi nazirite ngar unumed e wayin, mi gimmed gelnag e thin ngak e pi profet ni nge dab kur weliyed e thin rog. ¹³Ere chiney e bay gu pirdi'iymed nga but', mi gimmed gun'gun' ni bod e riyaka ni kan suguy ko *grain*. ¹⁴Mus ko pi'in yad mmachreg ko mil ma dabiyag ni ngar thay gad; ma pi'in yad ba gel e bayi m'ay gelngirad, ma pi salthaw e dabkiyag rorad

* **2:11 NAZIRITE:** Girdi' nu Israel ni kar micheged ngak Got ndab ra unumed e wayin ara biya, ma dab ra th'abed piyan lolugrad, ma dab ra mathgad ko yam' (mu guy Num 6:1-8).

ni ngar ayuweged e pogofan rorad. ¹⁵ Girdi'en e gat'ing e yad ra sul nga tomur, ma pi'in yad mmachreg ko mil e dabiyaq ni ngar thay gad, ma pumo'on ni bay u daken e os e dabiyaq ni ngar milgad. ¹⁶ Rofen nem e mus ko tin th'abi muth'an e salthaw ni yad ra pithig pa'rad ko pi talin e cham rorad ngar milgad." I SOMOL e keyog e pi thin ney.

3

¹ Gimed e girdi' nu Israel, mu telmed ko pi thin ni ba'aray nike weliy SOMOL ni murung'agmed, gimed fare nam ni ga'ngin ni fek nga wuru' yu Egypt: ² "U fithik' gubin e nam nu fayleng ma kemus ni gimed e gu ma nangmed ma gimed ba t'uf rog. Aram e n'en nike ubchiya' nag e tiromed e denen, aramfan ni dabisiy nthingar ggechig nagmed."

Maruwel rok ba profet

³ Rayag ni milekag l'agruw ni' u ta'bang ndar weliyew ni ngar mada' gow?

⁴ Gur rayag ni nge tolul ba layon u magerger ni ba ga' laman ni fa'anra dawori pir'eg ba gamanman ni nge og ngak?

Gur rayag ngi i tolul ba layon ni kab bitir u lan tafan ni fa'anra dawori kol ban'en?

⁵ Gur rayag ni nge aw ba arche' ko wup ni fa'anra dariy e wal riy?

Gur rayag ni nge pangthal ba wup ni fa'anra dawor i bit ban'en ngay?

⁶ Gur rayag ni yan lingan e yabul ko mael u lan binaw ni dabi rus e girdi'?

Gur rayag ni nge aw e riya' ngab binaw ni gathi SOMOL e pag nge yib?

⁷ I SOMOL ni Th'abi Tolang e dariy ban'en nma rin' nder ma dag ngak e pi profet, ni aram e pi tapigpig rok.

⁸ Nap'an nra tolul ba layon, me mini' e ra par ndabi rus?

Ma nap'an nra welthin SOMOL ni Th'abi Tolang, me mini' e rayag rok ni nge par ndabi weliy e thin rok?

Gafgow ni aw nga Samaria

⁹ Nge lungumed ngak e pi'in yad be par u lan e pi tafan e pilung u Ashdod ngu Egypt: "Mmu'ulung gad ko pi burey nu Samaria ngam guyed gelngin e wagagey u rom ko kireb ni yibe ngongliy u lan binaw."

¹⁰ Be ga'ar SOMOL, "Pi girdi' ney e yad be suguy e pi naun rorad ni gagang' ko chugum nra faked u fithik' e kireb nge yargal. Dar nanged rogon ni ngar yul'yul'gad. ¹¹ Ere bay yib e to'ogor rorad nga ron'ed e nam rorad nga longob, miyad kirebnag e pin'en ni kar ngongliyed ni nge ayuwegrad ko mael, miyad fek e chugum u lan fapi naun rorad ni gagang'."

¹² Be ga'ar SOMOL, "Rogon ba layon ni be longuy ba saf me yib be' nma gafaliy e saf i laeg rok l'agruw raba' i ay fare saf ara ta'ab raba' i yuwan tel, e aram rogon ni bayi ayuweg Got piyu Israel ni be par u Samaria – rib lich i yad e bayi fos. Ma chiney e yad ba thig u daken e pi *couch* ni tolang puluwon." ¹³ Be ga'ar SOMOL ni Th'abi Tolang ma Gubin ma Rayag Rok, "Mu telmed e chiney, ngam ginanged e pi'in ni owchen Jakob. ¹⁴ Chirofen ni gu ra gechignag e pi girdi' nem nu Israel ni bochan e denen rorad, e bay gu kirebnag fapi altar rok

Bethel. Fapi gagey ko tabthung ko pi altar nem e bay nt'ar nge puth nga but'. ¹⁵ Bay gu kirebnag e pi naun ni yima par riy u ngilan' e garbeb nge pi naun u ngilan' e gowel. Pi naun ni kan nunuw nag ko nguwelen e elefent e bayi muchbu' nga but' nike kireb, ma urngin e pi naun ni ba ga' e bay ni kirebnag.”

4

¹ Mu telmed ko pi thin ni ba'aray, gimed e pi'in ni ppin nu Samaria, ni kam sugsug gad ni bod e pi garbaw nu Bashan ni bfel' e dorwo' ngorad, ma ba kireb e ngongol romed ngak e pi'in nib me'waer, ma gimed be gafgownag e pi'in gafgow, ma gimed ma gelfen ngak pi figirngimed ni ngar pi'ed e rrum ngam unumed. ² Rogon nib thothup SOMOL ni Th'abi Tolang e ke micheg nike ga'ar, “Bay boch e rran ni bay yib ni bay ni the' e lam ngomed ngu'un girngiyimed ni gimed gubin; nra bigimed ma bayi bod ba nig u taban e lam. ³ Bay ni girngiyimed ko gin nib chugur ni kan kuruf ko yoror ko binaw nga nin'med riy nga wuru'.”

Piyu Israel ndar low

⁴ I SOMOL ni Th'abi Tolang e be ga'ar, “Gimed e girdi' nu Israel, fa'anra thingar mu denen gad, me'ere mmarod ngam denen gad ko fa gin ba thothup u Bethel! Marod nga Gilgal, ngam rin'ed e ngongol nib denen ngari musmus rogomed riy! Mu feked e gamanman i yib ni ngam pi'ed ni maligach u reb e kadbul ngu reb, mi gimed fek ta'ab guruy ko ragag guruy e tin bay romed ni yu duk'uf. ⁵ Mu pi'ed e flowa romed ni ogmagaer

ngak Got, mi gimed weliy u fithik' e ufanthin e tin ka mu chagiyed ngay kam feked i yib! Ya irera' e mit i n'en ni gimed ba'adag ni ngu'um rin'ed.

⁶ "I gag e gu pi' e uyongol nge yib nga urngin e pi binaw romed, yug aram rogon ma da mu sulod ngog. ⁷ Gu tel e n'uw ko ngiyal' ni kri t'uf ko pi woldug romed. Ug pi' e n'uw nge aw nga daken reb e binaw, ma de aw nga reb. Ma bang e flang e i aw e n'uw ngay, ma bang e danga'. ⁸ Ma girdi' u in i binaw e rm'ad ko belel miyad yan nga bbinaw ni yad be athapeg ni ngar pir'eged e ran, machane ran ni ba' riy e dab ra gamangad riy. Ni yug aram rogon ma dam sulod ngog.

⁹ "Gu l'oeg ba nifeng nib gawel nge mlik nag e woldug romed. Me longuy e pi asmen'ing e yungi woldug romed nge yungi milay' ko *grape*, nge yungi gek'iy ni *fig* nge *olive* ni fi'imed. Machane ku dam sulod ngog.

¹⁰ "Gu pag e msilipig ngomed ni bod fa binem ni gu pag ngak piyu Egypt. Kug thang e fan rok e pi'in pagel romed u fithik' e mael mu gu fek e pi os romed. Mu gu suguy p'ethungmed nga bon e yam' u lan gin gimed be par riy. Machane ku da mu sulod ngog.

¹¹ "Gu thang owchen bochi gimed ni bod ni gu thang owchen yu Sodom ngu Gomorrah. Pi aromed ni de yim' e yad bod ba ley i l'ud ni be yik' min laeg u mit e nifiy. Machane ku da msulod ngog," I SOMOL e be non. ¹² "Ere gimed e girdi' nu Israel, aram e nggu gechig nagmed. Ma nggu rin' e ran'ey, ere ngam fal'eged rogomed ya ngam mada' niged wenegan e pufthin rog!"

13 I Got e ir e cha' ni ngongliy e pi burey
 me ir e sunumeg e nifeng.
 Me ir e gagiyegnag nge nang e girdi' e leam rok;
 me ir e be gagiyegnag ngi i rran ma be nep'.
 I ir e ma yan u pe'bugul e fayleng.
 Ba'aray fithingan: ni SOMOL ni Got ni Gubin ma
 Rayag Rok!

5

Pong ni ngan pi' keru'uy ko kireb

¹ Mu telmed, piyu Israel, ko re tangin e gum'eyag
 ni ba'aray ni gu be yin' ni fan ngomed:

² Israel nib fal e ke me'waer ke thig,
 Ma dabkiyag ni nge sak'iy bayay!
 Ke thig kan n'ag u daken e but,
 Dariy be ni ayweg nge suwonnag.

³ Be ga'ar SOMOL ni Th'abi Tolang, "Bbinaw u
 lan yu Israel e pi' reb e biyu' e salthaw nge yan,
 ma ra'ay e sul; me pi' reb e binaw ra'ay, ma kemus
 ni ragag e sul."

⁴ Be ga'ar SOMOL ngak piyu Israel, "Mired ngog,
 mi gimed fos. ⁵ Dab ku'um marod mu meybil-
 gad nga Beersheba. Dab mu guyed rogon ngam
 pir'eged gag u Bethel, ya bayi m'ay yu Bethel nga
 bang. Dab kum marod nga Gilgal, ya girdi' riy e
 kan turguy ni ngranod nga reb e nam ni kalbus."

⁶ Marod ngak SOMOL mi gimed fos. Fa'anra dab
 mmarod, ma bay yib nga dakenmed e girdi' nu
 Israel ni bod e nifiy. Me urfiy e re nifiy nem e
 girdi' nu Bethel ma dariy be' nrayag rok ni nge
 thang. ⁷ Gafgow gimed, gimed e pi'in ni gimed

be dalibnag e tin nib mat'aw gimed be sasalpiy matwon e girdi!

⁸ I SOMOL e ngongliy e pi t'uf,
ni fa gal ulung i t'uf ni *Pleiades* nge *Orion*
fithingan.

Ir e be pingeg e nep' nge rran
me pingeg e rran nge nep'.

Ma pining e day u maday
nge pu'og nga daken e fayleng.

I SOMOL fithingan.

⁹ Ma thirif u but' e pi'in nib yargal nge pi naun
rorad ni kan yororiy ni fan ko mael.

¹⁰ Gimed e girdi' ni gimed be fanenikay e en be
togopluw ko tin de mat'aw ma be weliy e tin rriyul'
u tafen e puf oloboch. ¹¹ Gimed be gafgownag e
pi'in gafgow gimed be fek e *grain* rorad u yargal.
Ere bay dab kum pired u lan e pi naun ni bfel' ni
malang e mu ngongliyed ngay, ara mu unumed
e wayin ko yungi milay' ko *grapes* ni bfel' ya'an
nim yunged. ¹² Gu manang feni kireb e denen ni
gimed be rin', nge urngin e yupa' i oloboch ni kam
ngongliyed. Gimed be gafgownag e girdi' ni bfel',
ma gimed be fek puluwon e sasalap, ma gimed be
taleg mat'won e pi'in gafgow u tafen e puf oloboch.
¹³ Ere, bin ni bfel' ni ngan rin' e ngan th'ab gulngay
ko ngiyal'ney nike gel e kireb.

¹⁴ Mu nameged ni ngam rin'ed e n'en ni bfel', ma
gathi tin nib kireb, ya ngam fosgad. Ma aram e
rriyul' nra par SOMOL ni Got ni Gubin ma Rayag
Rok romed, ni bod ni gimed be yog ni bay romed.

¹⁵ Mu fanenikayed e tin nib kireb, me t'uf romed

e tin ni bfel', ma ngam guyed ni tin nib mat'aw e ngan rin' u tafen e puf oloboch. Ma SOMOL e sana ra runguy e girdi' ko re nam ney ni pi'in kar mageygad ndar m'ad.

¹⁶ SOMOL ni Th'abi Tolang ma Gubin ma Rayag Rok e be ga'ar, "Bay i dololoy' e girdi' ma yad be yor ko amith u lan e yu pa' i kanawo' u lan binaw. Girdi' ni be woldug e bay ni piningrad ni ngarbad ngar dololoy' niked e yam' ni ngar cheggad ngak e pi'in ni yima pi' puluwrad ngar dololoy' niked e yam'." ¹⁷ Be ga'ar SOMOL, "Bay un yor u fithik' urngin yang e milay' ni *grape*, ya bay gub ni ngug gechig nagmed."

¹⁸ Kar mu gafgow gad e pi'in gimed ba'adag ni nge taw fare rran rok SOMOL! Mang e bfel' ko re rran nem ngomed? Ya reb e rran nib rumug u pulwonmed, ma gathi tamilang. ¹⁹ Ra yan i par ni bod be' ni mil rok ba layon me mada' nag ba *bear*! Ara bod be' ni yib nga tabinaw rok me gif nga pa' nga downgin e rungrung me k'ad ba porchoyog pa'! ²⁰ Re rran nem rok SOMOL e ra fek e lumor i yib, ma gathi tamilang; ra yan i par ni reb e rran nib lumolang, ni dariy e tamilang.

²¹ Be ga'ar SOMOL, "Gu be fanenikay e pi mad-nom ko taliw romed; dabkiyag ni nggu kadan'ug riy. ²² Nap'an ni gimed ra fek i yib ngog e maligach ni gamanman ni mo'oruf nge *grain*, ma dabi fel' u wun'ug. Ma dabi fel' u wun'ug e pi gamanman romed ni kam durwi'iyed ke sugsug ni ngam pi'ed ni maligach ngog. ²³ Mu taleged e pi tang nike mada' lungmed riy ngalang; ya da gu adag ni nggu motoyil nga lingan e *harp* romed. ²⁴ Ngam guyed

rogon e tin nib yal'uw nge tin nib mat'aw ngi i yan ni bod ba lul' nder m'ay e ran riy.

²⁵ “Gimed e girdi’ nu Israel, da gu tay chiylen ngomed ni ngu’um pi’ed e maligach ni gamanman nge ku boch ban’en ngog u nap’an fa aningeg i ragag e duw ni fa’an u gu pow’iymed u daken e ted. ²⁶ Me’ere chiney, bochan ni gimed be tay fan fapi ya’an Sakkuth ni ir e pilung ko got romed, nge Kaiwan ni ir e got romed ko pi t’uf, ere mfeked e pi fon romed nem ni gimed e mu ngongliyed ²⁷ nge un ngomed u nap’an ni gu ra feked ni kalbus nga wuru’ e nam nga ba’nem yu Damaskus.” Ara’ rogon ni be yog SOMOL, ni fithingan e Got ni Gubin ma Rayag Rok.

6

Ba riya’ ni yib ngak piyu Israel

¹ Kar mu gafgow gad e pi’in ni gimed be par u Zion nib mom urngin ban’en ngomed ndariy ban’en ni be magafan’med ngay, nge gimed e pi’in ni kam pired u Samaria ni gimed be finey ndariy ban’en nra buch romed, ni gimed e pi tagagiyeg ni gilbugwan ko fare nam nu Israel nib ga’, gimed e pi’in ma yib e girdi’ ngomed ni ngam ayuweged!

² Marod ngam yaliyed e binaw nu Kalneh. Mi gimed yan u rom ko fare binaw ni ba ga’ nu Hamath, mi gimed yan u rom nga p’ening ko fare binaw rok e piyu Filistia ni er yu Gath. Gur kabfel’ fapi binaw ko nam nu Judah ngu Israel? Gur ba ga’ taferad nga tafenmed? ³ Gimed be guy rogon ni ngam mal’af nged fare rran ni bay yib e gafgow ngomed, machane ngongol ni gimed be tay e be

chugur nag e re rran nem. ⁴ Ri bay mu gafgow gad e pi'in ni gimed be k'iyagmed nga daken yungi *couch* ni fefalel', gimed be li' pifak e garbaw nge saf ngu'um mur gad. ⁵ Gimed ba'adag ni ngu'um tunguyed e tang, mi gimed chubeg e *harp*, ni bod ni i rin' David. ⁶ Gimed be unum e wayin ni yu dabiy, ma gimed be thiy ko tin th'abi fel' e florida, machane da mur yor nixed e mogothgoth nike tay yu Israel. ⁷ Ere gimed e som'on ni bay ni fekmed nga reb e nam ngam kalbus gad. Pi madnom nge pi mur ni gimed be tay e bayi m'ay.

⁸ I SOMOL ni Th'abi Tolang ma Gubin ma Rayag Rok e ke micheg e re thin ney nib ginaeng ni ga'ar: "Kug fanenikay e ufanthin ko girdi' nu Israel; kug dabuy e pi naun rorad ni fafelel' ma gagang. Bay gu pi' fare binaw ni tochuch u taferad nge urngin ban'en ni ba' riy nga pa' e to'ogor rorad."

⁹ Fa'anra ragag e pumo'on ni magach u reb tabnaw, ma bay ramad'. ¹⁰ Be' rok fare yam' ni ireram e cha' ni ga' ko fare magawon e ir e nge fek downgin fare pumo'on nga wean. Ma ir e ra pining e en kabay u naun ni nge ga'ar, "Kabay be' ni gimew u wur?"

Ma ra fulweg facha' ni ga'ar, "Dariy!"

Ma aram e facha' ni girdi'en fare yam' e nge ga'ar, "Mu th'ab gulngam! Thingar da kol ayuw gad ni dab doged fithingan SOMOL."

¹¹ Nap'an nra non SOMOL ma pi naun nib ga' nge tin ba'achig e bay ni bilig nge yochyang u but'. ¹² Gur ma titimo'og e os u daken e war? Gur bay be' nma gi' e garbaw rok e day? Machane kam pingeged e tin nib yal'uw ke ngal' ni yub, ma kam

pingeged e tin nib mat'aw ko kireb. ¹³ Gimed ba uf ko fare binaw nu Lodebar* ni kam koled. Be lungumed, "Gu koled yu Karnaim† ya gamad ba gel.

¹⁴ I SOMOL ni Got ni Gubin ma Rayag Rok e be ga'ar, "Girdi' nu Israel, aram e nggu l'oeg e salthaw u reb e nam ngar pired ko nam romed. Ni ra gafgow nagmed ni tabab u Hamath Pass ko lel'och nge mada' ko fachipa' i lul' nu Arabah u lan e yimuch."

7

Amos nni piliyeg e changar rok nge guy e asmen'ing

¹ I SOMOL ni Th'abi Tolang e piliyeg e changar rog ngug guy e pin'en ni ba'aray: gguy SOMOL ni sunumeg baran' i asmen'ing nga tomuren ni ka fin nth'ab e pan ni gan e gamanman, ni aram fa birok fa en ni pilung e f'oth, ma aram e ke tabab e pan ni nge tugul bayay. ² Mu gguy e pi asmen'ing nem nra longuyed urngin ban'en nib galunglung ni bay u daken e nam nge m'ay, me lungug, "SOMOL ni Th'abi Tolang, mu n'ag fan rok e girdi' rom! Uw rogon ni ngar pired ni dab ram'ad? Ya ri yad ba'achig ma yad ba me'waer."

³ Me piliyeg SOMOL laniyan' me ga'ar, "N'en ni kam guy e dabki yodorom."

Amos nni piliyeg e changar rok nge guy e nifiy

* **6:13** LODEBAR: Re thin ney ni Hebrew e gowa fare bugithin ni "dariy." † **6:13** KARNAIM: Fithingan e chi binaw ney e fan e "pi gagey," ni ba pow u gelngiy.

⁴ I SOMOL ni Th'abi Tolang e piliyeg e changar rog. Mu gguy SOMOL ni be fal'eg rogon ni nge gechignag e girdi' rok ko nifiy. Me urfiy fare nifiy fa gi day ni ba ga' ni bay u tan e but' nge m'ay, me tabab e re nifiy nem ni nge urfiy e nam. ⁵ Me lungug, "SOMOL ni Th'abi Tolang, wenig ngom, mu taleg! Uw rogon me par e girdi' rom ndab ram'ad? Ya ri yad ba'achig ma yad ba me'waer'!"

⁶ Me thiliyeg SOMOL laniyan' bayay me ga'ar, "Ku er rogon e biney ni dabki yodorom."

Amos nni piliyeg e changar rok nge guy ba yil' i gaf ni fol

⁷ I SOMOL e ki piliyeg e changar rog. Mu gguy SOMOL nib sak'iy nga to'oben bangi rungrung nni ubung nib yil' i gaf ni ba' ban'en u taban nib tomal e ni gad ngay nge yag ni un ubung i yan ngalang nib k'iy, ma bay reb e pi fol nem u pa'. ⁸ Me fith ngog ni ga'ar, "Amos, mang e ga be guy?"

Me lungug, "Ba fol nib yil' i gaf ni ba' ban'en u taban nib tomal."

Me ga'ar, "Mu sap, gu be maruwel ngay ni nge dag rogon gelngin e kireb nike tay e girdi' rog, ya yad bod bangi rungrung nde k'iy. Dab kug thiliyeg lanin'ug bayay ni nge dab kug gechig nagrads. ⁹ Yungi n'en ni be meybil e pi'in ni owchen Isak riy e bay ni kirebnag. Ma yungi n'en nib thothup ni bay u Israel e bay ni kirebnag. Bay gu museg e tabnaw rok Jeroboam ni Pilung ko gagiyege."

Amos nge Amaziah

¹⁰ I Amaziah ni ir e prist nu Bethel e yan i ga'ar ngak Jeroboam ni ir e pilung nu Israel, "Fa'anem i Amos e be makath nigem ngak e girdi' nu Israel.

Welthin ni be tay e nge kirebnag e re nam ney.
¹¹ Be ga'ar Amos, 'Jeroboam e bay yim' u fithik' e mael, ma girdi' nu Israel e bay ni fekrad nga wuru' e nam rorad ni kalbus.' ”

¹² Me ga'ar Amaziah ngak Amos, “Profet ngam mus u wur! Mu sul ko nam nu Judah ngu'um machib u rom ma yad be pi' puluwom riy. ¹³ Ngam tal ndab ku um yi'iy u roy u Bethel. Ya irera' e gin ma meybil e en ni pilung riy, ni tempel ko nam.”

¹⁴ Me fulweg Amos ni ga'ar, “Gathi gag e mitin be'er e profet nma yi'iy ni ngan pi' puluwon. Gu ma gafaliy e gamanman ma gu ma ayuweg yungi woldug ni gek'iy ni *fig*. ¹⁵ Me fekeg SOMOL ko maruwel rog ni tagafal saf me yog ngog ni nggu wan ngu'ug weliy e thin rok ngak piyu Israel ni yad girdi'en. ¹⁶ Ere mu telim ko tin keyog SOMOL. Kam weliy ngog ni nggu tal ndab kug yi'iy, ma dab kug machib nib togopluw ngak e girdi' nu Israel. ¹⁷ Amaziah, bochan e re bugithin nir ni kamog, me ere be ga'ar SOMOL ngom, 'Le'engim e bay i pi' ir nchuway' u lan binaw, ma pifakam e bay nli'rad u fithik' e mael. Ma binaw rom e bay ni th'eth'ab u but' nga ni pi' ngak yugu boch e girdi', me gur e bay mum' u daken e nam rok e pi'in ndar nanged Got. Ma girdi' nu Israel e rib mich ni bay nchuwegrad ko nam rorad ngan kalbus nagraad.' ”

8

Amos nni piliyeg e changar rok nge guy ba dug i wom'ngin e gek'iy

¹ I SOMOL ni Th'abi Tolang e ki piliyeg e changar rog bayay. Ngguy ba dug i wom'ngin e gek'iy. ² Me ga'ar SOMOL, "Amos, mang e ga be guy?"

Mug ga'ar, "Ba dug i wom'ngin e gek'iy."

Me ga'ar SOMOL ngog, "Ke anog e tomur ni nge mus e girdi' rog ni Israel. Dab kug thiliyeg lanin'ug bayay ni nge dab kug gechig nagraad. ³ Chirofen nem e pi tang ni yima yin' u tafen e pi pilung e bayi piliyeg nge ngal' ni dololoy'. Bayi sug e girdi' nike yim' u gubin yang. Bay u ni garpayrad nga wean ni dariy e numon."

Gechig ntay ngak piyu Israel

⁴ Mu telmed ko pi thin ni ba'aray, gimed e pi'in ni gimed be yot' nga but' e pi'in be gafgow ma gimed be guy rogon ni ngam thanged e pogofan rok e pi'in ni gafgow ko nam. ⁵ Ma gimed be ga'ar u wun'med, "Manga yigi papey nge m'ay e pi rran nib thothup ney nge yag nda pi'ed e *grain* rodad ni chuway'. Mingiyal' e ra mus e *Sabbath* nge yag nda tababgad bayay ko market? Ma gadad pi' nchuway' nib tolang puluwon, ma gadad maruwel ko thabthabel ni kan dalibnag ngu'ud sasalapgad ko pi'in nge chuway'. ⁶ Rayag ni ngad marketgad ko *wheat* ni de fel' ma ba tolang puluwon. Bay da sap niced be' nib gafgow ni dabyag ni nge thang e malfith rok, ni mus nga puluwon ba sus ma dabyag ni nge pi' puluwon, ngad chuway'ed nge mang ba sib."

⁷ I SOMOL ni Got rok piyu Israel e ke micheg nike ga'ar, "Ri dab gu pag talin e pi ngongol rorad nib kireb. ⁸ Ere bayi durru' e fayleng', ma urngin

e girdi' ni bay u daken e re nam ney e bayi kire-ban'rad. Re nam ney ni polo' e bayi rur; bayi puw ngalang me sul nga but' ni bod e lul' ni Nile. ⁹Rofen nem e bay gu gagiyegnag nge ling e yal' ni misiw', me nep' ni kab rran u fayleng. I Gag SOMOL ni Th'abi Tolang e kugog e pi thin ney. ¹⁰Bay gu pingeg e pi madnom romed nge ngal' ni tayam', mu gu pingeg e tang ni gimed ma yin' u fithik' e felfelan' nge ngal' ni meyor nge gafgowan'. Bay gu gagiyeg nagmed ngam puyed lolugmed u daken e lo' mi gimed yin' e mad ni tutuw. Bay mboded e gallibthir ni yow be mowaw nag fakrow ni kari ma'agrag rorow. Rofen nem ni polo' e ra par nib mo'oy.

¹¹“Bay ba ngiyal' ni be yib ni bay gu pi' e uyongol nge yib nga daken e re nam ney. Bay yib e bilig ngak e girdi', machane gathi fan ko ggan; ma bay yib e belel ngorad, machane gathi fan ko ran. Bay ram'ad ko bilig miyad balel nag bbugithin ni nge yib rok SOMOL. I Gag SOMOL ni Th'abi Tolang e kugog e pi thin ney. ¹²Girdi' e bay ra deraw gad u bang e day nga bang miyad cheal riy ko lel'och i yan ko ngek. Bay ur gayed u gubin yang bbugithin nike yib rok SOMOL, machane dab ra pir'eged. ¹³Re rran nem e pi'in rugod nge pi'in pagel e bay ra awgad nga but' ni balel. ¹⁴Ma pi'in nra mow gad nga fithingan fapi liyos nu Samaria, nma lungurad, 'U fithingan fare got nu Dan' ara 'Fithingan fare got nu Beersheba' – e pi girdi' nem e yad ra aw nga but' ma dab kur suwongad bayay.”

Pufthin rok SOMOL

¹ Gguy Somol nib sak'iy u to'oben fare altar. Me non ni ga'ar, "Mu pirdi'iy p'ebugul e pi duga' ko Tempel nge rur e def riy ni ga'ngin. Mbuthug nge mul nga daken lolugen e girdi' ni bay u tanggin. Ma tin bayi magey e girdi' e bay gu li'rad u fithik' e mael ngarm'ad. Dariy be' nra thay; ma dariy ta'abe' nra mil. ² Ni mus ni fa'an yad ra ker kanawo'rad nga'ar ko fayleng ko yam', ma gu ra kolrad. Mus ni yad ra mil nga tharmiy, ma gu ra girngiyrad nga but'. ³ Ma yad ra mith u daken p'ebugul e burey ni Karmel, ma gu ra gayrad nggu kolrad. Ma yad ra mith rog nga t'ay e regur, ma gu ra yog ko kokow nu maday nge k'adrad. ⁴ Ma fa'anra kolrad e pi to'ogor rorad, ma bay gog ngan thang e pogofan rorad. Kug turguy u wunug ni nggu thang owcharad, ma dab kug ayuwegrad."

⁵ I SOMOL ni Th'abi Tolang ma Gubin ma Rayag
 Rok e math ko fayleng,
 me durru';
 ma urngin e girdi' ni yad ma par u rom e yad
 ra yor.

Ma fayleng ni polo' e ra i puw ngalang me mul nga
 but' ni bod e lul' ni Nile.

⁶ I SOMOL e toy tafen u lan e pi tharmiy,
 me pulpuluy lane lang nga daken e fayleng.
 I pining e ran nifan ko regur
 me pu'og nga daken e fayleng.

I SOMOL fithingan!

⁷ I SOMOL e be ga'ar, "Gimed piyu Israel e ta'reb rogomed piyu Ethiopia u wun'ug. I gag e gu fek e piyu Filistia u Crete ngaray, ma piyu Syria e gu fekrad u Kir ngaray, ni bod rogon ni gu

fekmed u Egypt ngaray. ⁸ I gag SOMOL ni Th'abi Tolang e ku gup' owcheg ngak girdi'en e nam nu Israel ni yad be denen, bay gu thirifrad u daken e fayleng. Machane dab gu thirif urngin e pi'in owchen Jakob.

⁹ “Bay gu non me rur e girdi' nu Israel ni bod e *grain* ni yima rurug u lan ban'en ni bay mugut'fen. Bay gu rurugrad u fithik' e pi nam nge chuw urngin e pi'in dariy ban'en ni yad bfel' ngay. ¹⁰ Ma pi tadenen ni bay u fithik' e tirog e girdi' e bay nli'rad u fithik' e mael ngarm'ad, ni urngin e pi'in ni be lungrad, 'I Got e dabi pag e riya' nge chugur nga to'obdad.' ”

Piyu Israel ni bay ni fulwegrad nga rogorad

¹¹ Be ga'ar SOMOL, “Girdi'en e tabinaw rok David ni yad be par ni bod ba naun nike puth e bay gu fulwegrad nga rogorad e rofen nem. Bay gu fal'eg rogon e rungrung riy, mu gu fulweg nga rogon. Bay gu toy bayay nge yan i par ni bod kakrom. ¹² Ma aram e bayi fek piyu Israel e gini magey ko nam nu Edom nge urngin e pi nam ni immoy ba ngiyal' ni gag e bmil suwon ngog.” Ara' rogon ni be yog SOMOL, ni ir e bayi gagiyeagnag nge yodorom.

¹³ Be ga'ar SOMOL, “Bay reb e rran ni bay taw ngay ni bayi ilal e *grain* nib papey boch nga payn-gin ni yi be t'ar wom'ngin,
ma *grape* e ra tugul nib papey boch nga payn-gin ni yibe ngongliy e wayin riy.
Pi burey e bay i lul' e wayin ni bfel' lamem riy,
me tharey e yochi burey.

¹⁴ Bay gu fulweg e girdi' rog ko nam rorad.

Ma bay ra ngongliyed rogon lan e pi binaw
rorad ni kan kirebnag miyad par riy;
bay ra yunged yungi milay' ni *grape* ngu'ur
unumed e wayin riy;
bay ra yunged yung i woldug ngu'ur ked
wom'ngin e tin yad be yung.
¹⁵ Bay gu yung e girdi' rog nga daken e re nam ni
kug pi' ngorad,
ma dab kun pugrad ngalang bayay.”
I SOMOL ni Got romed e keyog e pi thin ney.

Bible Ni Thothup
The Holy Bible in the Yapese language of the
Federated States of Micronesia

Copyright © 2007 Bible Society of Micronesia

Language: Yapese

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

 You include the above copyright and source information.

 You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-12-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 13 Dec 2023

37b6628b-b71d-5df3-af33-fc1d4dd69788